

مدیری: ابن السری
احمد جودت

مؤسسی: ابن السری
مصطفی نامق

آشیان

ادب، علمی، سیاسی، اجتماعی، فنی، اخلاقی هفته‌لق مجرعه در

پنچشنبه

برنجی جلد

نومرو ۱۱

برنجی سنه

۲ ذی القعدة ۱۳۲۶

۱۳ تشرین ثانی ۱۳۲۴

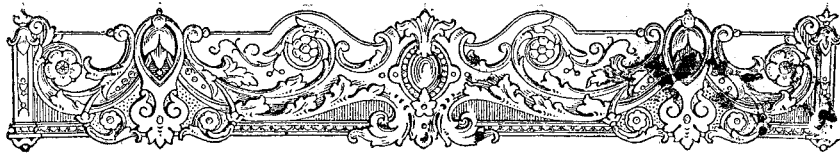
مهرسنر نسخهلر ساخته در

استانبول

محل اداره سی: جفال اوغلنده دائرة مخصوصه

شرکت مرتبیه مطبعه سی

۱۳۲۴

ياستور

— مابعد —

بوجكخانه لرك او تحملكداز هوا و حرارتی ايچنده تجربهلر ياقمقله وقت كچيرمش،
وحتى بو طاقتشكن مساعى و تدقيقات اثناسنده فلجه بيله اوغرا مش ايدى .
قودوز آشيسى ايچون ده بش - نه قدر تدقيقات و تحريات ايله مش - غول اولمش
ايدى .

ياستور ، افكار و نظرياتنده يك شدتلى اعتراضلرده هدف اولمش و بونلره
قارشى ده يك چوق اوغراشمغه مجوريت كورمش ايدى . عموميتله بوقيل
نظرياتك مستند اولدينى تجربه لر يك نازك و دقيقدر ؛ اوراق براهمال ، جزئى
بر عدم دقت ، ايشه باشقه ، وئرلر ك ويا باشقه ميقررلر ك قاريشماسنه سبب اوله بيلير . او يك
ايچون بعضى علملر - عدم دقت يوزندن - تجربه لر نندن ياستور ككيلره معا كس نتيجهلر
استحصال ايتمش ؛ و بو حال بر چوق مباحثه و مناقشه لرك تكون و تواليسنه سبب
اولمش ايدى . ياستور بالخاصه تناسل بنفسه حقنده كى تدقيقاتى يوزندن يك
شدتلى هجوملره معروض قالمش ايدى : بوهجوملر ك شدتى ، مسئله سنك
افكار فلسفيه و ديدنه يه ربط ايدلمش بولماسندن ايلرى كليوردى : حال حاضرده
هيچ بر ذى حياتك بنفسه حصوله كله مكدده اولماسندن ، اولجه - شرائط حكيمه
و كيمويه سى بو بوتون باشقه اولان ادوار ابتدائيه ده - ده هيچ بر ذى حياتك
بنفسه حصوله كله مش بولنديغنه حكم ايتك لازم كله چكى تقدر اينديله ميور ؛
و تناسل بنفسه نظريه سى مغلوب اولورسه ماديون - مانه ريانزم - مسلكنك ده
اونكله برار سقوط ايدوب كده چكى ظن اولوليوردى . تناسل بنفسه مسئله سى
حل ايدلدكدن سوكره ده ياستور ، نظريات طبيه سى يوزندن استهزالره و هجوملره
هدف اولمش ايدى ؛ كنديسنك دوقتور اولماماسى ده بو استهزا و هجوملر ك
اسبابى جمله سندن ايدى . فقط دوشونولورسه تسليم اولونوركه : ياستور ك
كشفيات طبيه - نك ، اك اهميتلى باعثلر نندن برى ده دوقتور اولمايشيدر ؛ اكر

باستور دوقئوراولهیدی ، ذهنی نظریات متقدمه طیه ایله مشبوع بولونسهیدی ، بوقدر نارفته یوللره کیده من ، . . . کیتسه بیله بویوللرده اوقدر ایلر بیله مزایدی . باستور یرنده دهآ آز ثباتکار بریسی اولسهیدی بلکه بوهجوسلردن . آیوس اولور ، تدقیقات و کشفیاتنه دوام ایده مزیدی . فقط باستورک طبع مجاهدانه رعزمکارانه سی ، بوهجوسلردن مایوس اولماسنه مانع اولدقدن باشقه بالعکس چوقی فائده کورمسنه بادی اولمشدر . باستور بعض خطالری تصحیحه ، باشقه لرینک تجربهلرندن حاصل اولان نتایج معکوسه نك اسبابی کشفه ، وبصورته حادثه لرك اسباب و شرائطی اطرافیه تعیننه ، و تجربهلرینک مکملیت و قطعیتی تأمیننه . . . آنجق هدف اولدینی اعتراضلر و هجوملر سیله موانع و محجور اولمشدر ؛ اونک ایچون موفقیاتنک بر قسمی هر طالعده معارضات و مهاجمات واقعهیه مدیوندر .

والحاصل باستور ، کشفیات و موفقیاتندن هر بری ، مدید مساعی و متوالی مجاهدات نتیجه سنده احراز ایتمشدر ؛ « دهآ ، مدید بر ثباتدر » قول معروفه هیچ کیسه ، اونک قدر ماصدق اولامامشدر . شاربونک اصول تدابیرسی کشف ایتسندن طولانی کندیسنه زراعت جمعیتی طرفیدن بر مدالیه اهدا ایدلیکی وقت « بومدالیه یی چوقوقلریه ، سعی واقدامده ثباتک نه نتیجه ویره بیله جکنه بر دلیل علنی و دائمی اولوق اوزره ، دور ایده حکم . نجیب بر غایه یه ظوضری سعی واقدامده ثبات . . . ایشته موفقیتک » دیمش ، و « چونکه انسان اشیا ایچنده چوقی زمان قالمقله بر نوع سوق طبیعی حقیقت قازانیر » مطالعه سنی ده علاوه ایتش ایدی .

باستور مساعی و مجاهداتنک مکفاتی بالغاً مابلغ کورمشدر ؛ بلکه هیچ بر عالم ، حیاتنده اونک قدر مکفاته نائل و تجیلاته مظهر اولامامش ، هیچ بر عالم اثرلرینک و کشفلرینک او قدر فیضی ثمرهلرینی کورمه مشدر . باستور ، اک بویوک مکتبلرک معلملرکرنده بولنش ، پارس فنون وطب آقاده میلریله آقاده می فرانسه زره اعضا تعین ایدلش ، فنون آقاده میسنک کاتب دائمیلرکنی بیله احراز ایتش ؛ کرک فرانسه و کرک اجنبی بر چوقی جمعیتلردن مکفاتلر ، مدالیهلر آلمش ایدی . ملت مجلسی ۱۸۷۴ ده کندیسنه قید حیات شرطیله اون ایکی بیک فراتیق

معاش سنوی تخصیص ایتیش، طقوزسنه سوکره بونی-زوجه سنه حوجوقلرینه قابل دور اولمؤ اوزره - یکریمی بش بیک فرانغه ابلاغ ایتیش ایدی. پک چوق دولتر، کندیسنه بویوک نشانلر ویرمش، ۱۸۷۷ ده پارسسده نامه بر آنستیتو تأییس ایدلمش، دولده تولد ایتیش بولندیغی خایه ۱۸۸۳ ده برلوحه اخطار وافتحار قونولمش؛ یتیشی سنه دوریه ولادی منا-بئیلله-۱۸۹۲ ده- سور بونده کندیسنه غایت مشعشع ومططن مراسیم احترامیه ایفا ایدلمش، بومراسمده رئیس جمهور قولنه کیردیکی کبی کرک فرانمز وکرک اجنبی پک چوق جمعیات علمیه وطیبه وصناعیه طرفندن مرخصلر دخی حاضر بولمشدرد. وفاندده - ۱۸۹۵ ده - ملی ومططن بر جنازه آلای یایله رق نمشی نوزدام کلیساسنه دفن ایدلمش، وفقط ایرتسی سنه بقیه عظامی «آنستیتو پاستور» ده احضار ایدیلن دائره مخصوصیه نقل اولمشدرد.

بویالاق موفقیات و تخیلاته مظهر اولان پاستور، اسیر برطانیه نکلندن یتیشمش ایدی؛ بویوک پدری حریتی آنجاق ۱۷۶۳ ده صانور آله بیلمش ایدی. پدری، نابولیون اردولرنده ضابطلاک ایتیش، سوکره تأمین معیشت ایچون دباغلق ایتیمکه مجبور اولمش ایدی. پاستور، ۱۸۲۲ ده فرانش فوتسده (دول) قصبه-سنده دنیایه کلتش، فقط اوچ یاشندن اعتباراً (آربوا) ده بویومش، بوتون صباوتی اوراده کچیرمش، ایلک تحصیلی اورا قولله زنده اکیل ایتیش ایدی.

پاستور، آربوا مکتبده ایکن جالبشقا نلقده، متوسط برطانیه ایدی. سعی ومطالعهیه پکده، میل کوسترمز، رسمدن باشقه همان هیچ ریئنه مراق ایتمز، وظیفه لر نی علی المعجله یابدقن سوکره اله قلم وفیرچه آلهرق آرقداشلرینک واقرباسنک رسملر نی باقمقله وقت کچیرر ایدی. پاستورک اوزمان بایدیغی رسملر بویوک برقابلیت صنعتکارانه دلالت ایدیوردی؛ والده سنی تصویر ایدن رسم، جالب دقت آثار صنعتکارانه دن معدوددر؛ اونک ایچون پاستورک رساملری ترک ایتسنه تألیف ایدنلر بیلله بولمیش ایدی.

پاستورک مطالعیه اعتناسی، فنون درس‌لریله باشلامش ایدی. بونک اوزرینه پدری اونی، مدیرک توصیه‌سی اوزرینه دارالمعلمینه کوندرمکه قرار ویرمش ایدی. پاستور، دارالمعلمینه حاضر لایمق اوزر پارسه کیدرک سن لوئی مکتبنه کیرمش ایسه ده دام الصله به طو توله رق آربوایه عودت ایتمش و اوراسنی آنجق ایرتسی سنه ترك ایتمش، «به زانسون» ده ادبیات، «دیژون» ده فنون باقالوره آلرینی کچیرمش، فقط بونلرک هیچ برنده ده پارلاقلق کوسترمه مه مش ایدی. مع مافیه او وقت عزیم و مرام کوسترمکه باشلامش، باخصوص دارالمعلمینه کیررکن دها شدید آثار عزیم ابراز ایتمش: ایلك سنه دخول امتحاننده اون دردنجی جیق دینی ایچون - بو صیره سندن نمون اولمایه رق - دارالمعلمینه کیرمکدن امتناع ایتمش، و او سنه چالیشه رق ایرتسی سنه دخول امتحانلرنده دردنجیلکی قازانمغه موفق اولمش ایدی.

کورولبورکه پاستورک ذکا و دهاسی اویله وقتندن اول سریعا انکشاف ایتمه مش، مؤخرأ و تدریجاً تکمل و تجلی ایله مشدر؛ و متانتی، شه سز، بو تأخر و تدریج سایه سنده، قازانمشدر.

پاستورک اک مهم مزیتی مرآمده ثبات، س-عیده اصراره دوام ایدی. دها دارالمعلمینه کیرمه دن اول همشیره لرینه یازدینی بر مکتوبده: «مرام ایتمک، سوکیلی همشیره لم، بویوک بر شیدر. چونکه سعی و عمل دائماً مرامی تعقیب ایدر موفقیت ده همان دائماً سعیه رفیق اولور» دیوردی. اونک کشفیات، یوقاریده کورولدیکی وجهله، ثابت و مدید بر سعی و مرام محصولیدر.

بو بویوک داهی، مساعی و تحریاتنده دائماً اصول تجربیه به توفیق حرکت ایدر؛ هرشیئی تجربه ایله اثبات و اظهاره چالیشیر، تجربه لرده صوک درجه ده مدققانه حرکت ایدر، اک اوفاق، اک اهمیتسز کورونن عارضاتک یله اسکیانی آرار ایدی. هیچ بر عالم، تحریاتنده بو قدر منطقی و اصولی بر خط حرکت تعقیب ایده مه مش، اصول تجربیه به بو قدر پارلاق موفقیتلر قازاندره مامشدر. پاستور، بو مساعی شیدیده آره سنده حساسیت و رقت قای غائب ایتمه مشدر. عمرینک نهایتنه قدر ابوینه و تعلقاتنه قارشی درین بر محبت، معلملرینه قارشی متدارانه بر حرمت، مرضایه قارشی شیدیر بر شفقت ایله

متحسّس اولمقدن كرى طور مامشـدر . وطنه قارشى ده صـمىمى بر محبت
بسـله مش ، باخصوص ۱۸۷۰ محاربه سندن پك متأثر اولمش ، «محاربه يى كورمه يى»
وطنه محبت حس مقدـنك نه اولديغنى حقيقه تقدير ايده مز « ديمشدر .

آلمان ياده بون دارالفنون سندن كنديسنه اهدا ايدلس اولان فخرى دوكتورلق
ديپلوماسى محاربه اوزرينه اعاده ايتمش ؛ ويازدى مکتوبده ، اسمنك كيوم
اسمى ده حاوى اولان پارشمن اوزرنده يازىلى طور ماسـنه وجداننك قاتل
اولاماديغندن ، وبرغورور مجرمانه اوغرنده ايكي بويوك قومى مصادمه ايتديرمكى
اصرار ايدن امپراطورك رياو وحشتندن متنفر بولنديغندن بحث ايدرك دارالفنون
قيودندن اسمنك ترقي اولماسى استرحام ايتمشـدر . باستور ، مؤخرأ ، كبل
قانلنك رسم كشادى صيره سنده آلمانيا امپراطورى طرفندن ويريلن نشانى ده
قبولدن امتناع ايله مشـدر . محاربه يى متعاقب يازديغى مقاله لرده فرانسزلرك
ادبارينه ، علوم عاليه تحصيلنده كى اهمالى سبب اوله رق كوسـترمش ؛ ومؤسسات
عاليه فنيه يه بويوك براهميت ويرلسنى توصيه ايتمشـدر . برمكتبك توزيع مكافاتى
انسانـنده طلبه يه ؛ « بشريته خدمت ايدكز ؛ فقط ارضك ده اخصوصى
وصمىمى اولان كوشه سنى ، وطنى ، اونوتمايكز . انسان اولكز . فقط
فرانسز قالكز ، فرانسه هر وقتدن زياده صميميتله سويلمكه وعزم ومكاتبه
خدمت ايدمكه محتاجدر . ده موقرات اولان - اهاالى حاكميتى حائر بولان -
برجمعيته سى بوظيفه در ؛ فقط سعيه يالكز بوظيفه نظايله باقمايدير ، او حيات
بشرك علت وجوديدر ، وجعيتك ثروتى تزويد ايتمكله برابر روحك قوت
وقدرتى چو غالتير « ديمشدر .

باستور ، بو خصائل ومزايان ابوينه ومعلمى بالار وبالخاصه دومايه مديوندر ؛
جهد وعزمى ووطنه محبتى پدردن ، تهالك وشفقتى وسى وشوقى والده سندن
توارث ايتمش ؛ حقيقتو شرفه محبت ومفتونيتى دومادن اوكرنمشـدر . بونى
كنديسى ده تقدير واعتراف ايدردى : مولدى اولان خانه سـنه كتابه افتخار
قونولديغى وقت پك متأثر اوله رق « اى پدرم ووالدهم ! اى بو كوچوك خانه ده
اوقدر ساده بر حيات كچرن معزز كچمشليم ! هر شئي سزه مديونم » ديمش ،
ووالده سـنه وپدرينه مديون اولديغى شيلرى ، برربرر صايدقدن صوكره سوزبى

« یکدیگر زده مقدس اولنگز ، معزز ابوینم ؛ و بوخانه به کوستریلین احترامی سزه
ارجاع اتمکلیکه مساعده اندیکز » جمله لریله بیتیرمش ایدی . ذومایه خلف
اولان برترانی قبول ایدرکن و درماتک هیکلنک رسم کشادنی اجرا ایدرکن
بویوک کمپا کره اولان دین و انترامنی اظهار ایتمش ، و میل معالی و حب حقیقی
اوندن ایدیغی ، وارنک منمادی خیرخواهیدندن و تشویقاتدن بک چوق اعتقاده
ایتمکنی اعزاف ایلیمش ایدی .

پا تور ، عمرنک نهایت قدر صمیمی رقابولیک اعتقادی محافظه ایتشیدی ؛
مادیاتی پک استخفاف ایتمش ، و باخصوص تناسل بنفیه نظریه سنی ابطال ایتمکه
مسلمک مادیونیده اهمیتدن اسقاط ایلدیکنه ذاهب اولمش ایدی . ۱۸۷۵ ده فنون
آقاده میسندنه تناسل بنفیه مباحثاتی صوره سنده « فن ، مساعیدنک نتایج فلسفیه .
سندن هیچ اندیشناک اولمالیدر » دیمش ، و تدقیقاتنده نتایج « فیه بی قاله بیله
آلما دیندن بحث ایتدکن دو کره » بو ، باطناً و خط حرکت جاننده علم مکتسبیدن
باشقه ر شیئی نظر اعتبار آلمایورم ، دیمکیدر ؟ خایر ، ویله یابمق ایسته سم
بیله موفق اولامام ؛ چونکه بو ، کندی می نفسمک بر قسمندن تجرید ایتک
دیمکدر « دیمش ، و بو صوک جمله ن مقصدنی شو صورتله ایضاح ایتشیدر :
« هر بریزده ابکی انسان واردر ؛ عالم انسا ایله حساس انسا ؛ هر شیئی
یقان ، تجربه و محاکمه ایله ادراک ایتک ایسته یین انسان ایله . . . جسمه ، غنیه
اعتقاد و شهیه تابع اولان ، آراتق موجود اولمایان جوجقلری ایچون آغلایان
اونلری تکرار کوره چکنی - همیات که - انباه مقتدر اوله میان ، وونکله برابر
بو خصوصده اعتقاد و امید بسله یین ؛ ریدیونک اولدیکی کی اولمک ایسته مین ،
کندی نده کی قوتک تحول ایده چکنی سوبلین انسا . . . ایکسینک ساحسی ،
مالکانه سی آریدر . . . و خسران اوکا که - معلومات بشریه بو قدر ناقص
اولدنی حالده - بونلری بربرینه تجاوز ایتدیرمک ایسترا . . .

یاستور ۱۸۸۲ ده آقاده می فرانسه زده - لیزریه خلف اوله رق - کیردیکی
وقت ارنست رومان رئیس بولیوری ؛ رسم قبول ائماسنده پک معتقد اولان
یاستور منکر بولنان سلفندن بحث ایتمکه . پک ربی اولان رنه ناردده اوکا مقابله
ایله مکه مجبور اولمش ؛ اولمک ایچون هرایی طرفک لطقی انظار دقتی پک چوق

حاج ایتش ایدی : پاستور نطقنده حیاتک بو کونه قدر ماده بی اداره ایدن قوتلرک محصولی کورنمه دیکنی اثبات ایتکله اسپریتوالیزم مسلکینه خدمت ایتدیکنی ، و آقاده می فرانسه زه انتخابنه بونک سبب اولدی می نطقنده بولندیغی سویله مشر ، واسپریتوالیزمک « بک تروک و فقط آقاده می فرانسه زده شرفلی برملجاً بولمقدن امین » اولدیغندن بحث ایتش ایدی . لیترونک حیات و خدمتندن و افکار فلسفیه نندن بحث ایتدکدن سوکرده ده « بکا کلنجه : اختراع و ترقی بی مرادف عد ایدر ، و کندی کندی روح بشرک بو اشتغالات علمیه دن هانکی کشف علمی و یا فلسفی نامه منع ایدله بیله جکنی صورارم . او اشتغالات ، بکا ایدی کی کورونور ، چونکه کاشانی احاطه ایدن و کاشاتک محصولی اولان سر دخی - اونک کی - طبعاً ایدیدر « دیمش وانکلین حکمتشناساننن فارادایک بر قول و فکر معتقدانه سنی ده ذکر ایتش ایدی . ره نان ایسه پاستورک « طبیعتی واضح و صریح جوابلر اعطاسنه مجبور ایدن » طرز استجواب و تجرب به سندن ، حیات عالمانه سنک « نامتاهیات اصغریه لیل عمیقنده ، حیاتک مولدی اولان بوصوک موجودیت کردابلرنده .. پارلاق و مضی برار » کی اولدیغندن بحث ایتدکدن سوکره شوصورتله اداره لسان ایتشدیر :

« حیاتک تامنا بینه ، صنعتکیزله بوصورتله تماس ایتکدن طولانی نه قدر بختیار سکیز ! سزک قتلر نه قدر شایان حیرت ! اوراده هیچ برشی غائب اولماز . سز . بنای مؤبد حقیقه قیمتمدار بر طشاش ادماج ایتش اولدکز . سعی ذهینک اقسام سازه سیله مشغول اولانلر آره سنده ، کیم عینی اطمشان واعتماد مالک اوله بیلیر ؟ » ، « طبیعت سویسزدر ، چالیشمه بی سور . ناصری اللره محبت ایدر ، و بالکیز اندیشناک آلدزه منکشف اولور » ره نان بونطقنده آقاده می فرانسه زی ذکره مجبور اولنجه اعضا تنک « هیچکجه قاشی ساده برواسطه ایله ، باقی قاله حق اثرلر راققله ، تأمین ذات » ایتدیکندن بحث ایتش ، بوصورتله پاستورک افکار فلسفیه سنه طولاییده ایله اعتراضده بولمشدر .

بو مقاله بی ، پاستورک یتیمنجی سنه دوریه ولادتی مراسم ایتاشنده ایراد ایتدیکی نطقک شبانه عاندقیمی نقل ایدرک بتیره جکم :

کنجیلر ، دلیقانلیلر ، دها آنجاق ایلك سرلرینی اوکر ندیکمز - بو امین

وقوی اصولره اعتماد ایدکز . ره ره مسالکه اولور سه کیز اولاکز ، نفکیزی
عاقم وفصال اولان دنیایکه ترک ایتمه بکیز ؛ رملت او ریدن کچن بعض معتبرک
حز نلریدن مایوس اولمایکیز . عملیاتخانه لک و کتبخانه لک ساف وزنه محیطده
باش-ایکیز . استدا کندی کندیکزه ؛ تحصیلم ایچور نه بایدم ؟ ديه صوركز ؛
سو کره ، ایلر یله دیکجه ، مملکتیم ایچون نه بایدم ؟ ديه دوشونکیز . بو-ئوال تفکره
احتمال که بشریتک خبر و برمسنه بر صورتله مدار اولدیغکیزی حس ایتک سعادت
عظما سنه نائل اولنجیه قدر ، دوام ایدکز . بو بولده کی مساعی و مجاهدات ،
حیات طرفندن ایستر جوق ، ایستر آز مظهر مساعی اولسون ، انسان هدف
اعظمه تقرب ایدنجه « المدن کافی یایدم » دیمکه حق قازانمش بولمالیدر .

ساطع

ارنگوی ۱۱ تشرین اول ۳۲۴

هامش: شاعر حکیم (-وللی برودوم) ک یاستور حقنده یازدیغی بر منظوم .
هک ماخی ده انظار قارئنه عرض ایده جکم .

یاستوره

هر کول زماننده ، قوی قهرمانلر دورنده ، وحشی طبیعت انسانه جبهه دن
امرض ایدردی . انسان ده ، دینچلکندن جرأت آله رق ، اک بویوک آرسلا نلرله
آین آینه مصارع ایلهردی . خارجه احراز ظفرو تأمین صاحب ابتد .
فقط او وقتدنبیری ده ا عنود بر بلا ، وجودینه ، ولوله سزته دیدسز کیردی ، اوکا
بو-فر برقابلی و کیزی حرب آچدی . مرض ، او مجبول و خان دشمن
جانی زهرینک مدید و خشین سعی ایله ، هر طرفی تسخیر ایدبوردی . فقط
سن ، انی مشهه کله کشف ایدرک طوزاغه دوشوردک . سنک قوی و-لایم
دهاک . ای خیرکار عالم ، بو غیرمرئی اذدرک یکی هر کولیدر !

